

УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ КАТЕГОРІЄЮ «ЛІКВІДНІСТЬ» ТА ІНСТРУМЕНТАРІЙ ЇЇ ВПЛИВУ НА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

MANAGEMENT OF ECONOMIC CATEGORY "LIQUIDITY" AND INSTRUMENTS OF ITS INFLUENCE ON THE FINANCIAL SOLVENCY OF COMMERCIAL BANKS

УДК 336.71:338.330

Павленко О.П.

к.е.н., доцент кафедри фінансів та банківської справи
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Чорношкур Я.
студентка
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

У статті систематизовано понятійний апарат економічної категорії «ліквідність банку» та визначено групи активів, які є ліквідними. Проаналізовано нормативи ліквідності та показники, що враховуються під час розрахунку нормативу поточної ліквідності. Виділено чинники та інструментарій впливу на управління ліквідністю комерційних банків. Визначено вимоги НБУ до визнання комерційних банків платоспроможними.
Ключові слова: ліквідність, ліквідність банку, управління ліквідністю, комерційний банк, платоспроможність.

В статье систематизирован понятийный аппарат экономической категории «ликвидность банка» и определены группы активов, которые являются ликвидными. Проанализированы нормативы ликвидности и показатели, которые учитываются при расчете норматива текущей ликвидности. Выде-

лены факторы и инструментарий влияния на управление ликвидностью коммерческих банков. Определены требования НБУ к признанию коммерческих банков платежеспособными.

Ключевые слова: ликвидность, ликвидность банка, управление ликвидностью, коммерческий банк, платежеспособность.

The article deals with the conceptual apparatus of the economic category "liquidity of the bank" and identifies groups of assets that are liquid. Also analysed are liquidity ratios and indicators taken into account in calculating the current liquidity standard. The author separates the factors and tools of influence on management of liquidity of commercial banks. Defined requirements of the NBU to the recognition of commercial banks solvent.

Key words: liquidity, bank liquidity, liquidity management, commercial bank, solvency.

Постановка проблеми. Банківський сектор економіки України останніми роками перебуває у трансформаційному періоді та характеризується системними проблемами, тому поіпшення ліквідності є пріоритетним напрямом комерційних банків. Підвищення ролі вимог НБУ вимагає дотримання нормативних значень під час визначення коефіцієнтів в управлінні ліквідністю активів і пасивів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед учених, які досліджували питання управління ліквідністю комерційних банків, слід відзначити таких, як: Дж.Ф. Сінкі, Е. Рід, С. Братанович, І. Волошина, В. Зінченко, О. Ковальова, Л. Кузнєцова, А. Мороз, І. Івасів, О. Лаврушин, І. Лис, А. Лобанов, Л. Рябініна, М. Сорокіна та ін.

Наукові дослідження є, безперечно, обґрунтованими й актуальними, але постає необхідність визначення впливу чинників та інструментів, що можуть впливати на рівень платоспроможності банківських установ. Разом із тим більшість публікацій має більш теоретичний характер та може за певних обставин бути недостатньо ефективною або мати непередбачені наслідки. Отже, особливу увагу у сфері управління ліквідністю банку слід приділяти саме практичному застосуванню [2, с. 631].

Постановка завдання. Метою статті є систематизація наявних трактувань поняття «ліквідність», пошук інструментарію управління економічною категорією «ліквідність» та визначення чинників впливу на платоспроможність комерційних банків.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Банківська система України характеризувалася змінами, пов'язаними з різким зростанням частки проблемних активів на балансах банків: частка проблемних кредитів у банківському секторі зросла з 12,9% на початку 2014 р. до 24,7% наприкінці I кварталу 2015 р.; суттєвим відпливом депозитів із банківського сектору: 45,4% за 2014 р. і I квартал 2015 р. за валютними депозитами та -17,9% за гривневими депозитами; високою доларизацією кредитів та депозитів – 55,9% та 53,4% відповідно станом на кінець I кварталу 2015 р.; незбалансоваістю активів і пасивів банків: співвідношення кредитів до депозитів сягнуло пікового значення 226,7% у 2009 р. та становило 158,8% на кінець I кварталу 2015 р.

Починаючи з I кварталу 2014 р. до II кварталу 2015 р. 47 банків, із них один системно важливий, було оголошено неплатоспроможними. Спостерігався недостатній розмір власного та регулятивного капіталу банків унаслідок погіршення якості кредитів й інших активів і формування резервів за активними операціями з початку 2014 р., що охарактеризувалося масовим виходом з України великих європейських гравців фінансового сектору: після кризи 2008–2009 рр. близько 10 європейських банків продали свої дочірні банки в Україні або припинили ведення бізнесу. Були відсутні первинні публічні розміщення (IPO) акцій українських компаній на місцевих і закордонних біржах протягом 2013–2014 рр.; зменшилися обсяги торгів на вітчизняних біржах (окрім державних облігацій) – на 38% у 2014 р., до 76 млрд. грн.,

у тому числі торгів акціями та деривативами на 46%, до 36 млрд. грн.; низька та незмінна протягом 2008–2014 рр. частка страхових компаній у структурі фінансового сектору – від 2,6% до 3% від загального; низький рівень активів системи пенсійного забезпечення – на рівні 2,5 млрд. грн., або 0,2% від ВВП на кінець 2014 р. [2, с. 85].

Ліквідність банку являє собою здатність банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань, яка визначається збалансованістю між строками і сумами погашення розміщених активів та строками і сумами виконання зобов'язань банку, а також строками та сумами інших джерел і напрямів використання коштів (надання кредитів, інші витрати). Ліквідними активами є кошти в касі та на коррахунках, які відкриті в Національному банку України та інших банках, а також активи, що можуть бути швидко проконвертовані в готівкові чи безготівкові кошти.

Комерційні банки повинні постійно управляти ліквідністю, підтримуючи її на достатньому рівні для своєчасного виконання всіх прийнятих на себе зобов'язань з урахуванням: 1) їх обсягів; 2) строковості; 3) валюти платежів; 4) забезпечення потрібного співвідношення між власними та залученими коштами; 5) необхідності формування оптимальної структури активів. Для контролю над станом ліквідності банків НБУ встановлює такі нормативи ліквідності: миттєвої ліквідності (Н4), поточної ліквідності (Н5) та короткострокової ліквідності (Н6).

Всі активи банку за ступенем ліквідності поділяють на шість груп:

1) високоліквідні активи (кошти в касі, НБУ та інших банках, банківські метали, кошти на вимогу в НБУ, інших банках, строкові депозити в НБУ);

2) ліквідні активи (всі активи, які приносять банкам доходи, всі надані кредити, депозити в інших банках, цінні папери, вкладені в асоційовані та дочірні компанії);

3) низьколіквідні активи – пролонгована дебіторська заборгованість;

4) неліквідні активи (прострочена і сумнівна заборгованість за кредитами);

5) недохідні активи (основні засоби та нематеріальні активи, товарно-матеріальні цінності, капітальні вкладення);

6) квазіактиви – нараховані доходи [5, с. 631].

Норматив миттєвої ліквідності (Н4) встановлюється для контролю над здатністю банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань за рахунок високоліквідних активів (коштів у касі та на кореспондентських рахунках). Він визначається як співвідношення суми коштів у касі та на кореспондентських рахунках до зобов'язань банку, що обліковуються за поточними рахунками (ЗБп.р.):

$$H4 = (\text{Каса} + \text{Коррах}) / \text{ЗБп.р.} \cdot 100. \quad (1)$$

Оптимальне значення нормативу Н4 має бути не менше ніж 20%.

Норматив поточної ліквідності (Н5) встановлюється для визначення збалансованості строків і сум ліквідних активів та зобов'язань банку.

Для розрахунку нормативу поточної ліквідності враховують вимоги і зобов'язання банку з кінцевим строком погашення до 31 дня (включно).

Таблиця 1

Понятійний апарат економічної категорії «ліквідність банку»

Автори	Визначення
Т.Е. Крішталь [4, с. 37]	Здатність виконувати боргові, збалансовані та потенційні кредитні зобов'язання, для чого необхідні не тільки оптимальна структура, обсяги і висока якість його пасивів і активів, а й можливість оперативного залучати кошти із зовнішніх джерел за розумною ціною. Ця здатність реалізується в часі тільки тоді, коли ліквідні активи трансформуються в грошову форму
В.І. Міщенко [6, с. 10]	Ліквідність банку – це здатність банку забезпечити своєчасне виконання своїх зобов'язань; можливість перетворення статей активу на гроші для оплати зобов'язань із пасиву. Здатність банку своєчасно і в повному обсязі виконувати свої зобов'язання
І.М. Онопрієнко [7, с. 29]	Здатність банку своєчасно і в повному обсязі виконувати взяті на себе балансові та позабалансові зобов'язання та своєчасно забезпечити можливі потреби платоспроможних клієнтів у кредитних коштах за умов збереження постійної позитивної маржі між вартістю наданих та залучених коштів з урахуванням затрат, пов'язаних із кредитним ризиком та обов'язковим резервуванням
В.А. Райзберг, Л.І. Лозовський, Е.С. Стародубцева [10, с. 134]	Співвідношення між активами й пасивами балансу банку по певних строках
Дж. Сінкі [11]	Здатність банку забезпечувати ліквідність вимагає наявності високоліквідних і легко переміщуваних для нього фінансових активів. Вимога ліквідності означає, що фінансові активи мають бути доступні для власників у найкоротший час (протягом дня і менше) за номіналом. Вимога перевищуваності означає, що права на володіння фінансовими активами мають бути переданими за номіналом іншому економічному суб'єктові, причому у формі, прийнятній для нього
Т. Ковальчук, М. Коваль [3, с. 32]	Здатність забезпечувати вчасне і повне виконання фінансових зобов'язань. Платоспроможність – рівень забезпеченості фінансових зобов'язань банку власним капіталом

Норматив поточної ліквідності визначається як співвідношення активів первинної (Ап.л.) та вторинної (Авт.л.) ліквідності до зобов'язань банку з відповідними строками виконання (ЗБстр.вик.). Оптимальне значення нормативу Н5 має бути не менше ніж 40%.

$$H5 = (Ап.л. + Авт.л.) / ЗБстр.вик. \cdot 100. \quad (2)$$

Норматив короткострокової ліквідності (Н6) встановлюється для контролю над здатністю банку виконувати прийняті ним короткострокові зобов'язання за рахунок ліквідних активів.

Норматив короткострокової ліквідності визначається як співвідношення ліквідних активів (Ал) до короткострокових зобов'язань (КЗ):

$$H6 = Ал / КЗ \cdot 100. \quad (3)$$

До розрахунку нормативу короткострокової ліквідності включаються ліквідні активи та короткострокові зобов'язання з початковим строком погашення до одного року. На прикладі ПАТ «УкрСиббанк» проведемо аналіз нормативів ліквідності за 2013–2017 рр. Як свідчать показники ліквідності, наведені в таблиці, у ПАТ «УкрСиббанк» протягом 2013–2017 рр. відбулося їх зменшення. Така тенденція говорить про негативні наслідки, які призводять до зниження платоспро-

можності [12]. Так, значення нормативу адекватності регулятивного капіталу (Н2) зменшилось на 0,02. Норматив поточної ліквідності (Н3) знизився на 0,17, норматив достатності капіталу (Н4) став меншим на 1,91. Значною тенденцією до зниження характеризується норматив миттєвої ліквідності, його значення у 2017 р. стало менше на 6,49 порівняно з 2013 р. (табл. 3).

Аналіз динаміки капіталу банку за 2013–2017 рр. (рис. 2) показує те, що суму власного капіталу збільшено на 2 779,9 млн. грн., або на 99,58%, зі 2 791,6 млн. грн. до 5 571,5 млн. грн. У структурі кредитного портфеля переважну частку займають інші строкові кредити (рис. 1), а кредитні ресурси ПАТ «УкрСиббанк» у 2013–2017 рр. підвищилися на 13 108,4 млн. грн. Основним джерелом збільшення був статутний капітал, що належить акціонерам банку, внаслідок його зростання на 3 797,2 млн. грн., або на 314%, з 1 774,3 млн. грн. до 5 571,5 млн. грн. [12].

Наведені на рис. 3 розрахунки показують, що сума загальних активів ПАТ «УкрСиббанк» за 2013–2017 рр. підвищилася з 23 392,6 млн. грн. у 2013 р. до 46 111,9 млн. грн. у 2017 р., або на 97,65%; грошові кошти та їх еквіваленти (у т. ч. обов'язкові резерви в НБУ) зменшилися на

Таблиця 2

Показники, що враховуються під час розрахунку нормативу поточної ліквідності

Активи первинної та вторинної ліквідності	Зобов'язання з відповідними строками виконання
<ul style="list-style-type: none"> – готівкові кошти; – банківські метали; – кошти на кореспондентських рахунках, які відкриті в Національному банку України та інших банках; – строкові депозити, які розміщені в Національному банку України та інших банках; – боргові цінні папери, що рефінансуються Національним банком України, у торговому портфелі банку, у портфелі банку на продаж та у портфелі банку на погашення; – боргові цінні папери, емітовані Національним банком України в портфелі банку на продаж та в портфелі банку на погашення; – надані кредити 	<ul style="list-style-type: none"> – кошти на вимогу; – короткострокові та довгострокові кредити, одержані під Національного банку України та інших банків; – кошти бюджету України; – строкові депозити інших банків та клієнтів; – цінні папери власного боргу, емітовані банком; – субординований борг банку; – зобов'язання і вимоги за всіма видами гарантій, порук, авалів; – зобов'язання з кредитування, що надані клієнтам і банкам

Таблиця 3

Показники ліквідності (платоспроможності) ПАТ «УкрСиббанк» за 2013–2017 рр.

Показник	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Відхилення 2017 р. від 2013 р., (+/-)
Норматив адекватності регулятивного капіталу (Н2)	0,11	0,12	0,07	0,04	0,09	-0,02
Норматив поточної ліквідності (Н3)	0,28	0,25	0,32	0,06	0,11	-0,17
Норматив достатності капіталу (Н4),%	10,96	11,97	6,74	4,15	9,05	-1,91
Норматив миттєвої ліквідності (Н5)	112,1	110,89	110,88	100,98	105,61	-6,49
Норматив загальної ліквідності (Н6)	112,31	113,59	107,23	104,33	109,95	-2,39
Норматив співвідношення високоліквідних активів до робочих активів банку (Н ₇)	33,07	30,08	40,73	9,4	19,38	-13,69

Джерело: складено за даними фінансової звітності ПАТ «УкрСиббанк» за 2013–2017 рр. URL: <https://my.ukrsibbank.com/ua/about-bank/financial-reports/>

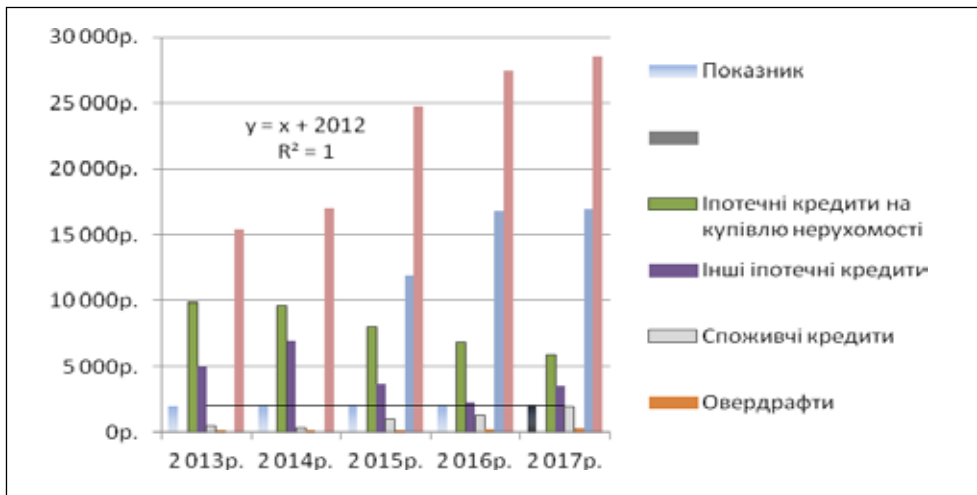

Рис. 1. Структура кредитного портфеля ПАТ «УкрСиббанк» у 2012–2016 рр., млн. грн.

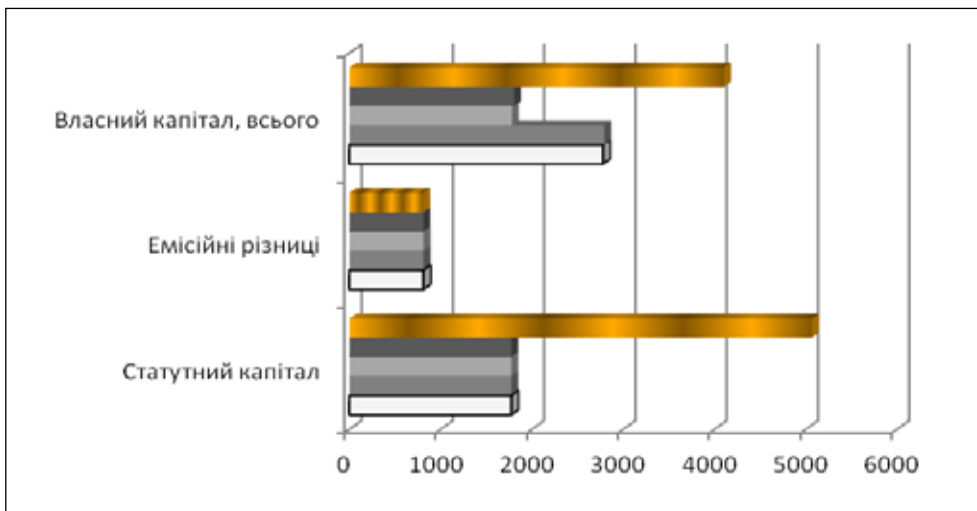

Рис. 2. Динаміка капіталу ПАТ «УкрСиббанк» за 2013–2017 рр., млн. грн.

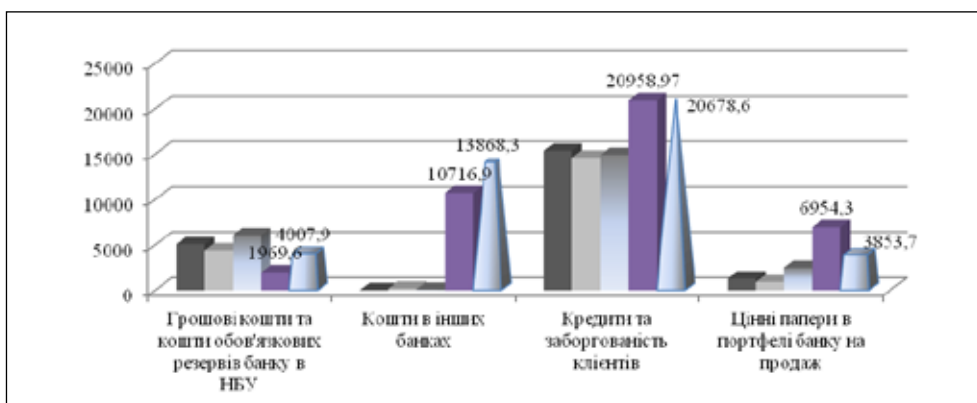

Рис. 3. Динаміка активів ПАТ «УкрСиббанк» за 2013–2017 рр., млн. грн.

215,9 млн. грн., або на 4,95%; сума коштів в інших банках у структурі балансу за 2013–2017 рр. збільшилася на 13 024,8 млн. грн., або у 6 тис. разів. Це говорить про достатню кількість активів

та залучення коштів в інших банках. Кредити та заборгованість клієнтів зайняли найбільшу питому вагу – 48,19% в 2013–2017 рр., яка зменшилася на 14,4 в. п.

Оскільки витрати на покупку ліквідності під час реалізації активів залежать від ступеня ліквідності фінансового інструмента, зумовленого характеристиками відповідного сегмента фінансового ринку, рівень утрат залежить від ємності й ліквідності ринку в умовах кризової ситуації. З погляду на такі умови за коливань ринку й виникнення локального дефіциту ліквідності, коли ціна інструмента падає, можливі втрати, навіть якщо власна ліквідність інструмента абсолютна або досить висока (наприклад, для валюти й ГКО).

Не менш важливий інструмент управління ліквідністю – приваблення «довгих» вкладень (депозитів), які в умовах розвиненої ринкової економіки створюються, головним чином, за рахунок заощаджень населення, що відповідає характеру поведінки домашніх господарств. У результаті втрати довіри до банківської системи досить значна (у масштабах країни) частина заощаджень населення перебуває не у формі гривневих банківських депозитів, а у формі валютної готівки, що не тільки скорочує кредитний потенціал банківської системи, а й знижує її ліквідність. Засоби корпоративних клієнтів, що становлять основу клієнтської бази російського банку, мають менш стабільний характер.

Таким чином, чинники впливу на управління ліквідністю комерційних банків можна умовно поділити на дві групи:

внутрішні: величина капіталу, грошово-кредитна політика уряду, якість активів і пасивів, збалансування активів за сумами і строками, професійна підготовка менеджерів і клієнтська база, відпрацьованість технологій та процедур, планування доходності депозитного і кредитного портфелів, рейтинг банку за міжнародними стандартами, рівень дотримання економічних нормативів;

зовнішні: економічна та політична ситуація в країні, залежність банківської діяльності від глобалізаційних процесів, управління зовнішніми загрозами і ризиками, розвиток і вихід на міжнародні фінансові і валютні ринки.

Відповідно до ст. 76 Закону України «Про банки і банківську діяльність», Національний банк України зобов'язаний прийняти рішення про віднесення банку до категорії неплатоспроможних за таких обставин:

1) неприведення банком своєї діяльності у відповідність із вимогами законодавства, у тому числі нормативно-правових актів Національного банку України, після віднесення його до категорії проблемних, але не пізніше ніж через 180 днів зі дня визнання його проблемним;

2) зменшення розміру регулятивного капіталу або нормативів капіталу банку до однієї третини від мінімального рівня, встановленого законом та/або нормативно-правовими актами Національного банку України;

3) невиконання банком протягом п'яти робочих днів поспіль двох і більше відсотків своїх зобов'язань перед вкладниками та іншими кредиторами та/або встановлення фактів невідображення в бухгалтерському обліку документів клієнтів банку, що не виконані банком у встановлений законодавством строк, після віднесення банку до категорії проблемних;

5) виявлення фактів здійснення банком після віднесення його до категорії проблемного операцій (окрім нарахування відсотків за вкладками, отримання клієнтами банку заробітної плати, аліментів, пенсій, стипендій, інших соціальних, державних виплат), оформлення (переоформлення) договорів, унаслідок яких зобов'язання перед фізичними особами в межах гарантованої суми відшкодування збільшуються за рахунок зменшення зобов'язань перед фізичними особами, які перевищують гарантовану суму відшкодування, та/або зобов'язань перед фізичними особами, які не підпадають під гарантії Фонду гарантування фізичних осіб, та/або юридичними особами;

6) невиконання банком, віднесеним до категорії проблемного, розпорядження, рішення Національного банку України (у тому числі про застосування заходів впливу/санкцій) та/або вимоги Національного банку України щодо усунення порушень банківського законодавства, нормативно-правових актів Національного банку України протягом визначеного Національним банком України строку.

Національний банк України зобов'язаний прийняти рішення про віднесення банку до категорії проблемних за умови його відповідності хоча б одному з таких критеріїв:

1) банк протягом звітного місяця допустив зменшення на п'ять і більше відсотків: щоденного розміру регулятивного капіталу нижче встановленого нормативно-правовими актами Національного банку України мінімального розміру регулятивного капіталу – п'ять і більше разів та/або значення нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу нижче встановленого нормативно-правовими актами Національного банку України нормативного значення цього нормативу – два і більше разів;

2) банк не виконав вимогу вкладника або іншого кредитора, строк якої настав п'ять і більше робочих днів тому, та/або встановлено факти невідображення у бухгалтерському обліку документів клієнтів банку, що не виконані банком у встановлений законодавством України строк;

3) системне порушення банком законодавства, що регулює питання запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму;

4) банк протягом звітного місяця допустив зменшення на п'ять і більше відсотків значення хоча б одного з нормативів ліквідності нижче мінімальних

нормативних значень, установлених нормативно-правовими актами Національного банку України, що розраховуються:

– за щоденними розрахунками – п'ять і більше разів;

– щодаки – два і більше разів;

4.1) обсяг негативно класифікованих активів банку (крім санаційного) становить 40% і більше загальної суми активів, за якими має оцінюватися ризик та формуватися резерв згідно з нормативно-правовими актами Національного банку України;

5) банк не має ефективних та адекватних систем внутрішнього контролю та/або управління ризиками, що створює загрозу інтересам вкладників чи інших кредиторів банку;

6) систематичне подання та/або оприлюднення недостовірної інформації або звітності для приховування реального фінансового стану банку, у тому числі щодо операцій із пов'язаними з банком особами.

Рішення Національного банку України про віднесення банку до категорії проблемного є банківською таємницею. Проблемному банку забороняється використовувати для розрахунків прямі кореспондентські рахунки в національній та іноземній валютах. Проведення розрахунків здійснюється виключно через консолідований кореспондентський рахунок у Національному банку України. Національний банк України має право віднести банк до категорії проблемних з інших підстав, визначених нормативно-правовими актами НБУ [1, с. 80].

Ця норма не поширюється на операції щодо виконання зобов'язань у міжнародних та внутрішньодержавних платіжних системах і системах розрахунків та на операції із цінними паперами, що здійснюються згідно із законодавством. Якщо банк проблемний, тоді в строк до 180 днів зобов'язаний привести свою діяльність у відповідність із вимогами законодавства, у тому числі нормативно-правових актів Національного банку України. Проблемний банк зобов'язаний у строк до семи днів повідомити Національний банк України про заходи, які він уживатиме для приведення своєї діяльності у відповідність із вимогами законодавства, та на вимогу НБУ повідомляти його про хід виконання цих заходів. Національний банк України протягом 180 днів зі дня віднесення банку до категорії проблемних має право прийняти рішення про визнання діяльності банку такою, що відповідає законодавству, або про віднесення банку до категорії неплатоспроможних [8; 9].

Національний банк України не пізніше дня, наступного за днем прийняття рішення про віднесення банку до категорії неплатоспроможних, повідомляє про це рішення Фонд гарантування вкладів фізичних осіб для вжиття ним заходів, передбачених Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб».

Висновки з проведеного дослідження.

Таким чином, Національний банк України не здійснює банківський нагляд за банком, у якому запроваджено тимчасову адміністрацію, здійснюється ліквідація, крім отримання звітності та інформації до Кредитного реєстру в установленому НБУ порядку. Для забезпечення стабільного функціонування банківського сектору необхідно своєчасно визначати рівень ліквідності комерційних банків, а також ідентифікувати чинники, індикатори та інструменти, що впливають на підвищення їхньої платоспроможності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Драбаніч А.В., Максимець І.О. Ліквідність комерційного банку: оцінка та особливості управління. *Бізнес-економіка, фінанси, облік і аудит. Регіональна бізнес-економіка та управління*. 2013. № 3(39). С. 80–83.
2. Івасів І.Б., Фуксман О.Ю. Лімітування ризику ліквідності банку на основі стрес-тестування. *Економіка та держава*. 2014. № 11. С. 85–89.
3. Ковальчук Т.Т., Коваль М.М. Ліквідність комерційних банків: навч. посіб. К.: Знання, 1996. 120 с.
4. Крішталь Т.Е. Методика аналізу ліквідності комерційного банку: дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04. К., 2003. 178 с.
5. Литвинюк М.В., Демиденко В.І. Ліквідність банку та банківської системи як показник ефективності діяльності банку та її вплив на прибутковість комерційного банку. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 10. С. 631–636.
6. Міщенко С.В. Проблеми забезпечення ліквідності банків на основі використання механізмів рефінансування. *Фінанси України*. 2009. № 7. С. 75–88.
7. Онопрієнко І.М. Управління ліквідністю як фактор фінансової стабільності банку. *Вісник Сумського аграрного університету. Серія «Фінанси і кредит»*. 2011. № 2(31). С. 28–32.
8. Рябініна Л., Русева О. Показники ліквідності банківської системи та фактори, які впливають на них. *Банківська справа*. 2010. № 6. С. 53–64.
9. Рябіченко Д.О., Калюжна Г.Ю. Ліквідність банків в сучасних умовах: макроекономічний огляд. *Молодіжний науковий вісник УАБС*. 2012. № 1. С. 96–109.
10. Современный экономический словарь / Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева; 3-е изд., испр. М.: ИНФРА –М, 2000. 478 с.
11. Синки Дж., мл. Управление финансами в коммерческих банках; пер. с англ. 4-го изд. М.: Gatallaxy, 1994. 937 с.
12. Фінансова звітність ПАТ «УкрСиббанк» за 2013–2017 рр. URL: <https://my.ukrsibbank.com/ua/about-bank/financial-reports/>.

REFERENCES:

1. Drabanich AV, Maksimets I.O. (2013) Likvidnist komertsynoho banku: otsinka ta osoblyvosti upravlinnya [Liquidity of a commercial bank: assessment and management features] *Business – Economics, Finance,*

Accounting and Auditing Regional Business Economics and Management, no. 3 (39), pp. 80-83.

2. Ivasiv I.V. (2014) Limituvannya ryzyku likvidnosti banku na osnovi stres-testuvannya [Limitation of bank liquidity risk on the basis of stress testing] *Economy and the state*, no.11, pp.85-89.

3. Kovalchuk T., and Koval M. (1996), *Likvidnist' komeriynykh bankiv* [Liquidity of the Commerce Banks], Znannya, Kyiv, Ukraine.

4. Cristal T. E. (2003), "Method of analysis of the liquidity of a commercial bank" Abstract of Ph.D. dissertation, Accounting, analysis and audit, Kyiv National Economic University, Kyiv, Ukraine.

5. Litvinyuk M.V., Demidenko V.I. (2017) *Likvidnist' banku ta bankivskoyi systemy yak pokaznyk efektyvosti diyal'nosti bankuta yiyi vplyv na prybutkovist' komertsyynoho banku* [Liquidity of the bank and the banking system as an indicator of the bank's efficiency and its impact on the profitability of the commercial bank] Mukachevo State University. *Economics and Society*, vol.10, pp.631-636.

6. Mishchenko S.V. (2009) *Problemy zabezpechennya likvidnosti bankiv na osnovi vykorystannya mekhanizmiv refinansuvannya* [Problems of providing liquidity of banks

on the basis of the use of refinancing mechanisms] *Finances of Ukraine*, no.№ 7, pp.75-88.

7. Onoprienko I.M. (2011) *Upravlinnya likvidnistyu yak faktor finansovoyi stabil'nosti banku* [Liquidity management as a factor of financial stability of the bank] *Bulletin of Sumy Agrarian University (Series: Finance and Credit)*, no. 2 (31), pp. 28-32.

8. Ryabinina L. (2010) *Pokaznyky likvidnosti bankivskoyi systemy ta faktory, yaki vplyvayut' na nykh* [The indicators of banking system liquidity and factors influencing them] *Banking*, no. 6, pp.53-64.

9. Ryabichenko D.O. (2012) *Likvidnist' bankiv v suchasnykh umovakh: makroekonomichnyy ohlyad* [Liquidity of banks in modern conditions: macroeconomic review] *Youth Scientific Bulletin of the UABS*, no. 1. pp. 96-109.

10. Risberg B. (2000) *Sovremennyy ekonomicheskiy slovar* / [Modern Economics Dictionary] Moscow: INFRA–M. (in Russian).

11. Sinky J., Jr. (1994) *Upravleniye finansami v kommercheskikh bankakh* [Financial management in commercial banks] Moscow: Gatallaxy. (in Russian).

12. *Financial Statements (2013-2017)*. Public Joint Stock Company "UkrSibbank". Available at: <https://my.ukrsibbank.com/ua/about-bank/financial-reports/>.

Pavlenko O.P.

Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Finance and Banking
Dnipro State Agrarian and Economic University
Chornoshkur Y.
Student
Dnipro State Agrarian and Economic University

MANAGEMENT OF ECONOMIC CATEGORY "LIQUIDITY" AND INSTRUMENTS OF ITS INFLUENCE ON THE FINANCIAL SOLVENCY OF COMMERCIAL BANKS

The banking system of Ukraine's economy in recent years is in the transformation period and is characterized by systemic problems, so improving liquidity is a priority of commercial banks. Enhancing the role of the NBU requirements requires compliance with standard values determining factors in liquidity management assets and liabilities. One of the problems with the work of these banking institutions is the imbalance between the dates and amounts of attracted and allocated resources, which can lead to significant financial losses, due to the low liquidity of the assets of such banks. Thus, liquidity regulation is the basis for the successful and profitable operation of any banking institution.

The purpose of the article is to systematize the existing concepts of "liquidity" and to find the tools for managing the economic category "liquidity" and determine the factors affecting the solvency of commercial banks.

The article deals with the conceptual apparatus of the economic category "liquidity of the bank" and identifies groups of assets that are liquid. Also analysed are liquidity ratios and indicators are taken into account in calculating the current liquidity standard. The author separates the factors and tools of influence on the management of liquidity of commercial banks. Defined requirements of the NBU to the recognition of commercial banks solvent.

The article presents the main approaches to effective management of liquidity of commercial banks in the conditions of stabilization of the banking system of Ukraine. Models of complex management of assets and liabilities of the bank are considered, the necessity of observance of economic norms of liquidity by commercial banks is considered. The author identifies the most important methods for managing the liquidity of commercial banks. The structure of the loan portfolio, the dynamics of capital assets and an example of a commercial bank, and also the relationship of liquidity standards that affect the ability of commercial banks.

The conducted research has shown the necessity the factors and instruments of influence on the management of liquidity of the commercial bank, which directly take into account the requirements of the National Bank of Ukraine to maintain the solvency of banks. Thus, ensuring the stable operation of the banking sector requires timely determination of the level of liquidity of commercial banks, as well as identifying factors, indicators, and instruments that affect their solvency.